

ПРО УЗГОДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

ON HARMONIZING THE PRINCIPLES OF PREVENTING AND COUNTERING LEGALIZATION (LAUNDERING) OF INCOME: LEGAL ASPECTS

Білінський Д.О., д.ю.н., професор,
доцент кафедри фінансового права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Наукова робота присвячена особливостям регулювання відносин у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на рівні норм-принципів. Встановлено багатоступеневість регламентації принципів фінансового моніторингу з огляду на специфіку регульованих відносин: запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, первинно знайшли відображення в межах норм міжнародної спільноти, і тільки після цього були запроваджені до законодавства України. У науковій роботі визначено, що національні принципи запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, не є такими, що повною мірою узгоджуються між собою, а також з окремими іншими принципами фінансового моніторингу. Досліджено особливості застосування поняття «пріоритет» у викладі принципів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також його вплив на узгодженість загальної системи принципів фінансового моніторингу. За результатом співставлення понять «суб'єктивне право» і «законний інтерес» констатовано, що у регулюванні відносин щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів застосовувати конструкцію «захист законних інтересів» не є цілком виправданим. У статті запропоновано встановити пріоритетність захисту не лише законних інтересів, а й прав, від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Для визначення рівня узгодженості принципів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів здійснено розмежування шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та шкоди, заподіяної у зв'язку з виконанням обов'язків щодо проведення фінансового моніторингу, за ознакою спрямованості дій суб'єкта завдання шкоди. За результатами проведеного дослідження автор дійшов висновку про неоднозначність застосування у формулюванні принципів фінансового моніторингу в межах національного законодавства окремих понять, а також про високий рівень узгодженості принципів національного і міжнародного законодавства, що стосуються обміну інформацією у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів.

Ключові слова: легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, принципи запобігання та протидії, суб'єкти фінансового моніторингу, фінансовий моніторинг.

The scientific work is devoted to the peculiarities of the regulation of relations in the field of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime at the level of norms and principles. The multilevel regulation of the principles of financial monitoring has been established taking into account the specifics of regulated relations: prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime were initially reflected within the norms of the international community, and only then were introduced into Ukrainian legislation. The scientific work has defined that the national principles of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime are not those that are fully consistent with each other, as well as with some other principles of financial monitoring. The peculiarities of the application of the concept of «priority» in the presentation of the principles of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, as well as its impact on the consistency of the general system of principles of financial monitoring, have been considered. The comparison of the concepts of «subjective law» and «legitimate interest» states that in the regulation of relations of preventing and combating money laundering (laundering) to apply the construction «protection of legitimate interests» is not entirely justified. The article proposes to establish the priority of protection not only of legitimate interests, but also of rights from damage caused by legalization (laundering) of proceeds from crime. To determine the level of consistency of the principles of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds, a distinction has been made between damages caused by legalization (laundering) of proceeds from crime and damages caused in connection with financial monitoring obligations, the subject of the damage. According to the results of the study, the author concluded the ambiguity of application of certain concepts in the formulation of financial monitoring principles within the national legislation, as well as a high level of consistency of principles of national and international legislation on information exchange in preventing and combating money laundering.

Key words: legalization (laundering) of proceeds from crime, principles of prevention and counteraction, subjects of financial monitoring, financial monitoring.

Постановка проблеми. Регулювання нормами-принципами має важливе значення для побудови загальної стратегії запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, адже вони водночас є керівними, відправними засадами, на основі яких реалізується державна політика у вказаній сфері і підґрунтям для формування дієвих механізмів запобігання і протидії. Зважаючи на виняткову роль принципів у нормативно-правовому регулюванні держави, забезпеченні її національної безпеки, захисту прав і законних інтересів громадян, забезпеченні сталого економічного розвитку, вони мають бути взаємоузгодженими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання принципів фінансового моніторингу розглядалось в межах праць вітчизняних і зарубіжних вчених, проте питання їх узгодження на сьогодні можливо розглядати переважно з позицій національного законодавства і норм міжнародних актів щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів.

Метою статті є встановлення ступеня узгодженості принципів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів і надання пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства в частині норм-принципів.

Виклад основного матеріалу. Законодавство у сфері запобігання протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення ґрунтується на загальних і спеціальних принципах. До загальних слід віднести принципи, на яких будується вся правова система України, а до спеціальних – закріплених актами Європейського Союзу, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а також нормам підзаконних нормативно-правових актів. Виходячи з наведеного, принципи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів в Україні можна умовно поділити на декілька рівнів:

– основні принципи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, закріплені ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1];

– принципи окремих заходів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів (Принципи опрацювання одержаної від суб'єктів первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та критерії проведення аналізу таких операцій [2], принципи міжнародного співробітництва тощо).

Розглядаючи питання узгодженості принципів фінансового моніторингу необхідно враховувати багатоступеневість їх регламентації. Так, Україна не є першою державою, перед якою постала необхідність вжиття заходів з фінансового моніторингу: цьому передували заходи, вжиті ООН, Радою Європи, Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, Групою з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Відповідно, кожен з цих суб'єктів розробив власну методологію боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, яка включає в себе і засадниче регулювання. Більшість з принципів, розроблених на рівні міжнародної спільноти, знайли своє відображення в межах норм національного законодавства.

Визначальною характеристикою визначення принципів фінансового моніторингу на різних рівнях регулювання є їх неоднаковий зміст водночас з однаковим текстуальним оформленням. Так, Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) закріплюють основні принципи як поняття, що вживається щодо Основних принципів для ефективного банківського нагляду, виданих Базельським комітетом з банківського нагляду, Цілей та принципів регулювання ринку цінних паперів, виданих Міжнародною організацією комісій з цінних паперів, та Принципів нагляду за страховою діяльністю, виданих Міжнародною асоціацією органів нагляду за страховою діяльністю [3]. Водночас ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» не надає визначення основним принципам, проте встановлює їх перелік.

При цьому принципи, регламентовані ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», потребують детального дослідження з точки зору їх взаємного узгодження, а також узгодження з окремими іншими принципами фінансового моніторингу.

Так, п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» закріплює принцип пріоритетності захисту законних інтересів громадян, суспільства і держави від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [1]. В цьому випадку законодавець акцентує увагу на причинно-наслідковому зв'язку між шкодою, заподіяною внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та захистом законних інтересів суб'єктів, що постраждали внаслідок завдання такої

шкоди. Отже, в рамках регулювання принципів фінансового моніторингу законодавець, з одного боку, спочатку називає захист законних інтересів, а з іншого – визначає первинним відносно захисту завдання шкоди внаслідок конкретних дій.

Вважаємо, що у регулюванні відносин щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів застосовувати конструкцію «захист законних інтересів» не є цілком виправданим. З одного боку, формулюванням «захист законних інтересів» підкреслюється, що спектр відносин, що потребують захисту, важко чітко окреслити. Тут логічно виникає питання про те, чи необхідно додаткового на рівні принципів регламентувати захист прав вказаних суб'єктів. Відмінність суб'єктивного права і законного інтересу полягає у різній ступені гарантованості їх забезпечення. Додержання суб'єктивних прав гарантовано необхідністю всіх інших суб'єктів нести відповідні обов'язки. Законний інтерес таких гарантій не має. Це дозвіл, який має характер правового прагнення [4].

Виходячи з аналізу норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу безпосередньо не кореспондують з правами громадян щодо захисту від Легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, адже такі права не є виділеними з-поміж інших прав. Вони логічно витікають з інших, пов'язаних правовідносин. Так, внаслідок посилення вимог у сфері фінансового моніторингу громадяни частково обмежуються у закріпленому ст. 319 Цивільного кодексу України праві користування і розпорядження своїм майном на власний розсуд [5]. Зважаючи на викладене, пропонуємо внести зміни до п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» і встановити пріоритетність захисту не лише законних інтересів, а й прав, від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

У питанні узгодження принципів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів необхідно розмежувати шкоду, заподіяну внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та шкоду, заподіяну у зв'язку з виконанням обов'язків щодо проведення фінансового моніторингу у межах та у спосіб, що передбачені Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1]. Так, у першому випадку дії держави в особі її органів повинні бути спрямовані на усунення негативних наслідків заподіяної шкоди, а в другому – суб'єкти, на яких покладено обов'язки щодо проведення фінансового моніторингу, звільняються від відповідальності за завдану за результатами виконання таких обов'язків шкоду. Визначальною ознакою для розмежування видів шкоди є спрямованість дій, що призводять до заподіяння шкоди: легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом або ж протидія такій легалізації. Отже, при визначенні принципів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів законодавець в деяких випадках допускає завдання шкоди окремими суб'єктами, якщо цьому передувала мета запобігання або відвернення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, за наявності у них відповідних обов'язків.

Базою конструкції наступного принципу також, як і принципу пріоритетності захисту законних інтересів, є поняття «пріоритет». Розглянемо принцип надання прі-

оритету заходам із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення над заходами з протидії їм детальніше. В основу цього принципу покладено розмежування заходів із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення і заходів протидії вказаним діям, при цьому пріоритет надається заходам із запобігання. Тут логічно постає питання про співвідношення першого і другого принципів фінансового моніторингу.

З точки зору темпоральної характеристики досліджуваних відносин очевидно, що заходи запобігання протиправним діям мають передувати як заходам протидії, так і заходам, спрямованим на захист законних інтересів осіб, які зазнали шкоди внаслідок протиправних дій інших осіб. Для реалізації такого підходу необхідно переслідувати прогностичну мету: визначити перелік дій у сфері запобігання протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, які можуть спричинити негативні наслідки як для конкретної особи, так і для суспільства в цілому, встановити перелік заходів запобігання таким діям, а після цього, за відсутності позитивного результату, вживати заходів із протидії та відшкодування шкоди особам, які її зазнали. Проте нормами законодавства здійснюється регламентація вже існуючих суспільних відносин, тобто проблема легалізації (відмивання) доходів виникла до встановлення у законодавстві шляхів запобігання і протидії, тому, відповідно, першочерговим завданням було усунути негативні наслідки у вигляді шкоди. При цьому варто звернути увагу на те, що захист законних інтересів громадян, суспільства і держави визнається пріоритетним у відносинах фінансового моніторингу з огляду на закріплене Конституцією України положення ст. 3, згідно з яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [6]. Зважаючи на це, при формулюванні принципів фінансового моніторингу потрібно керуватись Відтак, законодавча конструкція викладу принципів фінансового моніторингу, що починається з необхідності усунення шкоди, завданої протиправними діями, вбачається виправданою.

Категорія «захист» наскрізно пронизує принципи запобігання та протидії: законодавство України передбачає і принцип захисту суб'єктів фінансового моніторингу та їх працівників від погроз та інших негативних чи дискримінаційних дій, пов'язаних з виконанням вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу. Відтак, принцип їх захисту нерозривно пов'язаний з першим принципом ст. 3 Закону: пріоритетності захисту законних інтересів громадян, суспільства і держави від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів.

Одним з ключових принципів запобігання та протидії незаконно одержаних доходів є принцип застосування ризик-орієнтованого підходу під час проведення фінансового моніторингу. Цей принцип в законодавстві України було закріплено на виконання оновлених Міжнародних рекомендацій FATF. Рекомендаціями визначено вимоги до ризик-орієнтованого підходу: державам необхідно визначити та оцінити ризики відмивання грошей та фінансування тероризму та слід вжити відповідних заходів. До таких заходів належить і визначення визначивши органу або механізму з координації заходів з оцінки ризиків, а також розподілення ресурсів з метою ефективного зниження цих ризиків. На основі цієї оцінки країнам слід застосовувати ризик-орієнтований підхід для того, щоб заходи щодо запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму відповідали виявленим ризикам. Там, де держави виявили більш високі ризики, необхідно забезпечити адекватність

реагування щоб їх режим протидії легалізації незаконно одержаних доходів на такі ризики. В Україні на додержання принципу ризик-орієнтованого підходу розроблено критерії встановлення ступеня ризику на двох рівнях: первинного і державного фінансового моніторингу з посиленням впливом критеріїв суб'єктів державного рівня; до клієнтів застосовуються різні за ступенем деталізації заходи перевірки; визначено обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу, безпосередньо пов'язані з застосуванням ризик-орієнтованого підходу [1]. Отже, оновлене законодавство України в частині урахування ризиків відмивання грошей відповідає вимогам міжнародної спільноти, що висуваються до таких відносин.

Питання міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є особливо актуальним, адже саме на виконання міжнародних вимог у цьому напрямку Україною вжито низку заходів. Принцип співробітництва та взаємодії у сфері запобігання та протидії з іноземними державами, їх компетентними органами, міжнародними, міжурядовими організаціями, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у зазначеній сфері розширюється необхідністю застосування принципу взаємності згідно з Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (наприклад, Меморандум про взаєморозуміння між Державною службою фінансового моніторингу України та Підрозділом фінансової розвідки Республіки Австрія щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [7]), та іншими нормативно-правовими актами.

Національні принципи доступності суб'єктам фінансового моніторингу інформації, необхідної для проведення фінансового моніторингу, та збереження, захисту інформації та повноти, актуальності і своєчасності інформаційного обміну нерозривно пов'язаний з принципом міжнародного співробітництва. З одного боку, законодавство вказує на поширення принципу взаємності на відносини у сфері міжнародного співробітництва, а з іншого боку, згідно з ч. 1 ст. 31 згаданого закону у частині обміну досвідом та інформацією про запобігання та протидію таке співробітництво може здійснюватися або на основі взаємності або з ініціативи Державної служби фінансового моніторингу України. З цього приводу О. Балануца зазначає, що у системі фінансового моніторингу існує взаємодія між міжнародними професійними організаціями та асоціаціями й системою протидії легалізації доходів, одержаних незаконним шляхом в Україні загалом. Так, інформація, яку одержують провідні міжнародні установи та організації з питань протидії відмивання незаконних доходів може повною мірою не відображати реальний стан справ, тому взаємодія з національними органами запобігання та протидії є необхідною [8, с. 40]. Зважаючи на викладене, принцип взаємності повинен застосовуватися для забезпечення ефективного міжнародного співробітництва та мінімізації інформаційних втрат для учасників національної та іноземної системи фінансового контролю та міжнародних установ.

Відповідно до Міжнародних Стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та ст. 12 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, ратифікованою Україною 17.11.2010 р., у кожній країні має функціонувати підрозділ фінансової розвідки (ПФР), який є національним центром для отримання та аналізу пові-

домлень про підозрілі операції та іншої інформації, яка має відношення до відмивання коштів, пов'язаних предикатних злочинів і фінансування тероризму, та для розповсюдження результатів цього аналізу. Згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» Державна служба фінансового моніторингу України є органом, уповноваженим Україною на виконання функцій підрозділу фінансової розвідки [10].

На міжнародному рівні у 1997 році було створено міжнародне об'єднання підрозділів фінансової розвідки (ПФР), спрямованого на боротьбу з легалізацією коштів, одержаних злочинним шляхом – Егмонтську групу, що займає визначне місце в системі запобігання поширенню «тіньових» коштів. Україна приєдналась до цього міжнародного об'єднання у 2004 році, взявши на себе зобов'язання дотримуватись правил і норм спільноти.

Важливе місце серед принципів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів посідають принципи Егмонтської групи, що стосуються обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки для випадків відмивання грошей. На необхідність застосування принципів Егмонтської групи вказує і положення Сорока Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) «До Рекомендації 26», згідно з яким держави повинні враховувати Протокол про цілі Егмонтської групи та її Принципи обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки для випадків відмивання грошей. Ці документи визначають важливі принципи стосовно ролі та функцій ПФР, механізмів обміну інформацією між ПФР [3].

До принципів обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки для випадків відмивання грошей зокрема належать принцип обміну інформацією з іноземними ПФР незалежно від їх статусу (адміністративні, правоохоронні, судові тощо); обмін інформацією на основі взаємності; можливість доступу до якомога ширшого кола фінансової, адміністративної та правоохоронної інформації для проведення аналізу; можливість поширення інформації та результатів аналізу ПФР, надання цих даних до компетентних органів та ін.

Окрема частина документа присвячена питанню захисту даних та конфіденційності інформації, чим, в першу чергу, встановлюється необхідність надійного захисту інформації, яка збирається, обробляється і використовується підрозділами фінансової розвідки. Такий захист має забезпечуватись належним правовим оформленням – наявністю спеціальних правил, що регулюють безпеку та конфіденційність такої інформації, включаючи процедури обробки, зберігання, поширення та захисту, а також доступ до такої інформації. Принципи Егмонтської групи також визначають канали і механізми обміну інформацією: Egmont Secure Web або інші визнані мережі, які забезпечують рівні безпеки, надійності та ефективності принаймні еквівалентні рівням Egmont Secure Web (наприклад, FIU.NET) [11, с. 4-6].

С. Б. Єгоричева виділяє головний принцип, на якому ґрунтується сучасна система заходів протидії організованій злочинності у фінансовій системі: уряди країн нада-

ють одному з органів виконавчої влади право координації діяльності всіх правоохоронних та контролюючих органів в сфері боротьби з легалізацією доходів та фінансуванням тероризму, який наділяється статусом підрозділу фінансової розвідки [12, с. 34].

Інформація, яка надходить по ПФР, також обробляється згідно з окремими принципами, які в Україні встановлюються цим самим органом. Так, згідно з п. 2 ч. 1 ст. 25 принципи опрацювання одержаної від суб'єктів первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та критерії проведення аналізу таких операцій встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [1].

Таким чином, принципам, що стосуються обміну інформацією у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, притаманна логічність і узгодженість їх викладу у нормах національного і міжнародного законодавства. В першу чергу міжнародна спільнота закріпила принципи обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки для випадків відмивання грошей на рівні акта Егмонтської групи, наголосила на необхідності застосування нормами Сорока Рекомендацій Сорока Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), після чого конкретні принципи міжнародних актів знайшли більш узагальнене відображення у нормах національного законодавства. Так, закріплений п. 9 ч. 1 ст. 3 Закону України принцип збереження, захисту інформації та повноти, актуальності і своєчасності інформаційного обміну не містить вказівки на суб'єкти інформаційного обміну, що безпосередньо вказує на таку характеристику законодавства як актуальність у випадку змін суб'єктного складу відносин з обміну інформацією, у тому числі на виконання вимог міжнародних нормативно-правових актів.

Висновки. Принципи регулювання відносин у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, характеризуються багатоступеневістю їх регламентації. З огляду на виняткову важливість відносин у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, запропоновано встановити пріоритетність захисту не лише законних інтересів, а й прав, від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. При визначенні принципів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів законодавець в деяких випадках допускає завдання шкоди окремими суб'єктами, якщо цьому передувала мета запобігання або відвернення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, за наявності у них відповідних обов'язків. Відносини, що стосуються обміну інформацією у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, є найбільш повно врегульованими нормами національного і міжнародного законодавства на рівні норм-принципів, що характеризуються високим ступенем узгодженості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2020, № 25, ст.171.
2. Про затвердження Принципів опрацювання одержаної від суб'єктів первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та критерії проведення аналізу таких операцій: Наказ Міністерства фінансів України від 02.08.2021 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-21#Text>
3. Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Рекомендація Міжнародної організації по боротьбі з відмиванням грошей (FATF) від 25.09. 2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835_001#Text

4. Стосовно терміну «законний інтерес». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0046697-10#Text>
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. ст. 356.
6. Конституція України: Закон України від 26 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
7. Меморандум про взаєморозуміння між Державною службою фінансового моніторингу України та Підрозділом фінансової розвідки Республіки Австрія щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Меморандум Державної служби фінансового моніторингу України і Республіки Австрія від 30.01.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/040_001-19.
8. Балануца О. О. Особливості формування системи фінансового моніторингу в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 6/201. С. 38-40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/10.pdf
9. Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму: Конвенція Ради Європи від 16. 05. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
10. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» від 17. 11. 2010 р. №2698-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
11. Egmont Group of Financial Intelligence Units Principles for Information Exchange between Financial Intelligence Units 28 October 2013. URL: <https://www.cbr.ru/Content/Document/File/123803/Principles-for-Information-Exchange%202013.pdf>
12. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках. Навч. посіб. / . Київ : Центр учбової літератури, 2014. 292 с.